

Miquel Barceló i Josef Nadj sedueixen Avinyó

Un festival de teatre ha de servir per mostrar-nos què es fa de nou arreu del món en aquest antic format d'expressió artística. En aquest sentit, l'edició 2006 del Festival d'Avinyó ha complert amb els seus objectius, ja que els muntatges més interessants entre tots els que s'han presentat són els que qüestionen el que és la "teatralitat". El 2005 ja es va intentar fer alguna cosa en aquesta línia però l'escassa entitat de l'artista convidat –Jan Fabre– va fer que l'experiment no aportés res de valor i sí moltes deixalles pretesament innovadores. Aquest cop, quatre espectacles han eixamplat la frontera de l'espai teatral: *Paso Doble*, de Barceló i Nadj; *Mnemopark*, de Stefan Kaegi; *Battuta*, de Bartabàs, i *Sizwi Banzi est mort*, de Peter Brook.

Per al diari *Libération*, el muntatge ideat pel mallorquí Miquel Barceló i el serbohongarès Josef Nadj és dels que "reconcilien la dreta amb l'esquerra, els joves amb els vells, els amargats amb els ingenus, els que estan en contra amb els que van a favor" i comenta com pot ser de contradictori que les mateixes persones que "lamentaven la desaparició del teatre de text diguin ara, emocionats, que *Paso Doble* és un dels xocs més importants que han conegut en la seva vida com a espectadors". Barceló i Nadj, darrere, davant i sobre dos murs de fang, ens permeten d'assistir al miracle de la creació. De la creació del món, de ser Caïm i Abel, dos xiquets que juguen a fer ninos, a convertir-se amb el minotaure, a resuscitar l'home de Neanderthal, a fer reviure tota la història de la creació plàstica, a ser els més vells i els més moderns, els Laurel i Hardy de la *performance*.

Els dos homes es mouen enmig d'una argila de la qual surten ells mateixos. Nadj és de Kanisza, la ciutat amb la cúpula més gran dels Balcans; Barceló fa deu anys que treballa amb la ceràmica, que es fica dins de les seves àmfores o colpeja amb les mans i amb el cos les

Aquesta setmana conclou el festival d'Avinyó; un certamen artístic i cultural que des de fa seixanta anys omple de color l'estiu d'aquesta petita ciutat de la Provença. Fins al dia 27 encara és possible visitar les nombroses exposicions, entre les quals hi ha la de l'artista mallorquí Miquel Barceló.

superfícies mal-leables de fang. A l'església dels Celestins, davant un públic que va sentir la mateixa impressió de descoberta que els primers espectadors de *Le mystère Picasso*, Barceló i Nadj van modelar per a nosaltres una obra sense fi. D'aquest miracle, que es produí en l'espai que abans ocupava l'altar, no en quedarà res. Només un film. I un record inesborrable per a tots els assistents. La premsa francesa ha estat unànime i han qualificat *Paso Doble* de "superb", de "cant de la terra" o com un exemple de "la riquesa de les relacions híbrides que s'han lligat des de fa més de trenta anys entre teatre, dansa i art contemporani".

Si Barceló-Nadj porten el teatre cap al terreny de la performance, el suís Stefan Kaegi i els seus amics de Rimini Protokoll el desplacen cap al de la instal·lació. *Mnemopark* és un tren elèctric

EL TEMPS

de molts metres que recorre una Suïssa imaginària, la inventada pels sis actors i miniaturistes que puguen dalt l'escenari. Ells evocuen la seva vida, els seus dissenys, la història del seu poblet o la seva casa, i ho fan amb l'ajut d'unes càmeres de vídeo situades en els mateixos trenets o manipulades per ells. I a aquest país en miniatura se sumen les imatges dels films de Bollywood, que utilitzen les muntanyes suïsses, les seves vaques i prats, els xalets i els trens de colors com a decorats ideals de les seqüències musicals. *Mnemopark* ens parla de l'Europa del futur, d'un continent que viurà del record i servirà de reserva d'imatges per a turistes de països emergents. El mateix Kaegi també ha presentat a Avinyó un espectacle titulat *Cargo Sofia-Avignon* en què els espectadors són convidats a pujar dins el contenidor d'un camió, passejats du-

Paso Doble, muntatge inventat pel mallorquí Miquel Barceló i el serbohongarès Josef Nadj, estrenat al Festival d'Avinyó.

rant dues hores pels suburbis de la ciutat dels papes i a veure, gràcies a imatges de vídeo, i a escoltar, les converses d'uns camioners búlgars. De nou, parlem d'Europa, ara de la que es pot conèixer des de la finestreta d'un camió, sotmès a horaris de treball molt durs i sense dret a posar el peu a terra.

Battuta ens reconcilia amb Bartabàs, darrerament perdut en un món de falsa transcendència, d'una solemnitat poètica forçada. Amb aquesta obra tornem al circ, a l'humor, al risc, a la velocitat. I la poesia arriba tota sola, sense necessitat de subratllats.

Brook porta el teatre als seus orígens: uns actors i, sobretot, la necessitat de contar, de dir, d'expressar-se. A *Sizwe Banzi est mort* recupera un text del teatre de les *townships*, de l'Àfrica del Sud del temps de l'*apartheid*. Un tros de cartró pot ser una pancarta, un auto-

bús o una casa, de la mateixa manera que un penjador metàl·lic serveix de dutxa, porta o cabina telefònica. És teatre de combat, de la pobresa i de la urgència, que avui ens parla de la situació de milers de persones que, per tenir dret a existir, necessiten existir abans en uns papers plens de pòlisses oficials. És un text dramàtic ple d'humor, una catàstrofe que ens fa riure, una lliçó de

**Barceló i Nadj,
darrere, davant
i sobre dos murs
de fang, ens
dugueren al miracle
de la creació**

dignitat dels que no hi tenen dret. El text va ser escrit fa més de trenta anys per dos actors negres i un dramaturg blanc. Es representava, clandestinament, a les *townships* davant un públic que preferia riure per no plorar. Ara, en francès, interpretat per un actor de Mali i un del Congo, comença una gira europea amb l'esperança de fer-nos comprendre millor el drama que viuen tots els qui no tenen papers.

Hi ha, però, moltes altres peces d'Avinyó 2006 que tenen interès. Per exemple, la coreografia que Nadj fa a *Asobu* del món de l'escriptor, poeta i dibuixant Henri Michaux. O la versió nord-americana de *Combat de nègre et de chiens*, l'obra de Bernard Marie Koltès que, a mans d'un grup d'Atlanta, es transforma en *Black battles with dogs* i sembla escrita per Tennessee Williams. O les tres obres curtes d'Edward Bond dirigides per Alain Françon, impressionants encara que una mica massa sistemàtiques en el seu pessimisme. O el treball com a intèrpret de Marcial di Fonzo Bo, magnífic en tres peces de Copi que ell mateix dirigeix amb molta competència. O la versió de dos cants de la *Iliada*, signada pel rus Vassiliev, un muntatge de gran poder hipnòtic. O la competència professional del grup d'actors que intenten salvar una adaptació equivocada de *Les Barbares*, de Màxim Gorki.

Les quatre obres que han marcat Avinyó 2006 exploren les fronteres del teatre però totes quatre el porten també cap al terreny del joc. En anglès *-play-* o en francès *-jouer-* són verbs que serveixen per a interpretar i jugar. Juguem a ser un altre. A fer veure coses que passen. A transformar un home en gallina o en brau. A viure o morir. És un joc que pot fer riure o plorar. En el qual ens podem jugar la vida o el prestigi, l'estabilitat emocional o les nostres conviccions. Un joc, que si es juga sense fer trampes —és a dir, només servint-nos de les trampes del teatre— ens pot fer comprendre el món d'una altra manera. És un joc molt seriós.

Octavi Martí
Avinyó